

Asia: VN/27126/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunto

Huomiot hallituksen esityksen yleisperusteluihin (esityksen luvut 1-5 ja 8-12)

Kohta 2.1.1 Kansallinen sääntely

Kohdan alussa luetellaan ennakoivalvontamenettelyitä, jotka liittyvät ympäristöön vaikuttavan hankkeen tai toiminnan käynnistämiseen. Kohdassa on mainittu mm. kemikaaliturvallisuuslain mukainen lupa ja ilmoitus vaarallisen kemikaalin laajamittaiseen teolliseen käsittelyyn tai varastointiin.

Tukes ehdottaa, että luettelossa mainittaisiin myös ilmoitus pelastusviranomaiselle vaarallisten kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista.

Sivulla 21 on kuvattu kemikaaliturvallisuuslain säännöksiä. Ensimmäisen kappaleen viimeisessä virkkeessä todetaan, että ”Ilmoituksenvaraisuudesta säädetään lain 24 §:ssä ja ilmoitus tehdään joko Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tai pelastusviranomaiselle”. Tukes ehdottaa, että sanamuotoa tarkennettaisiin muotoon ”Ilmoituksenvaraisuudesta säädetään lain 24 §:ssä. Toiminnanharjoittajan on tehtävä ilmoitus pelastusviranomaiselle, jollei ilmoitusta ole tehtävä lain 23 §:n 2 momentin nojalla Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.”

Kohta 2.4.5 Eräiden ympäristöllisten lupien yhteensovittaminen

Kohdassa todetaan, että yhteensovittamislakia on voimaan tulonsa jälkeen sovellettu vain kerran. Kohdassa todetaan edelleen, että tämä osoittaa, ettei laki ole toiminut ennakoidulla tavalla. Jotta uusi laki vastaisi sille asetettuihin odotuksiin, on pohdittava, miten kohdassa tunnistetut epäkohdat ratkaistaan. Esim. miten prosessi saadaan viranomaistenkin kannalta sujuvaksi, jotta yhteensovitus ei aiheuttaisi merkittävästi lisätyötä.

Ennakkoneuvottelut voivat sitoa runsaasti resursseja, eivätkä neuvottelut aina etene lupahakemusvaiheeseen. Yksittäisen (mahdollisen) hakijan neuvonnan lisäksi olisi hyvä pohtia muita keinoja, esim. viranomaisten säännöllisesti pitämät koulutus- ja infotilaisuudet. Myös selkeä ja

kattava opastus verkkosivuilla ja esim. verkko-oppimisolustat voivat vähentää yksittäisten neuvottelujen tarvetta.

Jotta uusi laki saavuttaisi sille asetetut tavoitteet paremmin, kuin voimassa oleva yhteensovittamislaki, virastojen välisten sähköisten järjestelmien tulee olla yhteensopivia. Aineiston on oltava ajantasaisesti eri viranomaisten käytettävissä. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää merkittäviä muutoksia esim. Tukesin sähköiseen lupa- ja valvontajärjestelmään (VALLU). Tästä aiheutuu lisäkustannuksia, jotka olisi hyvä ottaa uudistuksessa huomioon.

Jos ehdotuksen tavoitteet toteutuvat, uutta lakia tullaan soveltamaan nykyistä huomattavasti useammin ja mm. ennakkoneuvottelut sekä viranomaisten välinen koordinaatiotyö lisääntyvät joka tapauksessa. Tämä tulisi ottaa huomioon ehdotuksen kustannusvaikutuksina.

Kohta 4.1.5 Etusija lupamenettelyssä ja muutoksenhaussa

Sivulla 66 on kuvattu vihreän siirtymän hankkeiden etusijaa ja niitä koskevaa tavoitteellista määräaika. Vihreän siirtymän hankkeet voivat edellyttää myös Tukesin lupaa. Tällöin voidaan soveltaa säännöksiä, jotka koskevat Lupa- ja valvontaviraston sekä Tukesin toimivaltaan kuuluvien lupien yhteensovittamista.

On kuitenkin huomattava, että Tukes ei voi oman toimialansa lainsäädännön nojalla asettaa vihreän siirtymän hankkeita muiden lupa-asioiden edelle. Etusijahankkeiden tavoitteellinen määräaika ei myöskään velvoita Tukesia. Tästä voi aiheutua ongelmia mm. silloin, kun Lupa- ja valvontavirasto ja Tukes sopivat tavoitteellisesta määräajasta eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa annetun lain 13 §:n nojalla.

1 luku Yleiset säännökset

-

2 luku Yhteispisteviranomainen

-

3 luku Asioiden käsittely Lupa- ja valvontavirastossa

Lain 6 §:ssä säädetään ennakkoneuvotteluista uuden viraston, hakijan ja muiden viranomaisten kesken. Yhteensovittamislaita saadun kertakokemuksen perusteella ennakkoneuvottelut sekä niihin liittyvät koordinaatiotehtävät voivat pahimmillaan aiheuttaa huomattavasti lisätyötä, kustannuksia ja viivettä lupamenettelyyn (kts. edellä kohtaa 2.4.5 koskeva kommentti). Neuvontaan ja koordinointiin tulee osoittaa riittävät resurssit. Tämä on hyvä ottaa huomioon erityisesti, kun valtion viranomaisiin kohdistuu mittavat säästöpainet.

Kuten 6 §:n perusteluissa on todettu, viranomaisen neuvontavelvollisuus ei voi korvata hakijan omaa vastuuta tai hakijan käyttämän konsultin työtä lupaprosessissa. Jos hakija ei itse tai konsultinkaan avulla pysty laatimaan kelvollista lupahakemusta, miten hakija pystyy vastaamaan laitoksesta, jolla käsitellään laajamittaisesti vaarallisia kemikaaleja. Neuvonta ja ennakkoneuvottelut voivat viedä suhteettomasti aikaa ja resursseja tällaisissa tapauksissa.

Lain 7 §:ssä viitataan käsittelyajan arvioimiseen yhteensovittamismenettelyssä ja lain 12 §:ään. Käsittelyajan arvioimisesta yhteensovittamismenettelyssä säädetään lain 13 §:ssä. 7 §:n perusteluissa pykäläviittaus on oikein.

Lain 11 §:ssä säädetään eräiden vihreän siirtymän hankkeiden etusijasta. Nämä hankkeet edellyttävät usein myös kemikaaliturvallisuuslain mukaista lupaa sekä esim. maakaasun ja biokaasun käsittelyä koskevien velvoitteiden noudattamista. Kemikaaliturvallisuuslainsäädännössä tai kaivoslainsäädännössä ei säädetä etusijamenettelystä. Tukes ei voi asettaa 11 §:ssä tarkoitettuja hankkeita muiden lupa-asioiden edelle. Tukes katsoo, että vihreän siirtymän hankkeiden etusijamenettelystä tulisi säätää myös kemikaaliturvallisuuslaissa ja kaivoslaissa.

4 luku Eräiden lupamenettelyiden yhteensovittaminen

Lain 15 §:ssä säädetään menettelystä, joka koskee erilaisia lausuntoja ja selvityksiä. Tukes huomauttaa, että menettely ei toiminut tapauksessa, jossa sovellettiin yhteensovittamislakia. Toimivampaa voisi olla esim. eri toimialojen lakien muuttaminen niin, että niissä otetaan paremmin huomioon muut lupaprosessit.

5 luku Yhteiskäsittely

-

6 luku Asioiden ratkaiseminen

-

7 luku Erinäiset säännökset

-

Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta

-

Laki vesilain muuttamisesta

-

Laki luonnonsuojelulain muuttamisesta

-

Laki ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain muuttamisesta, VN asetusmuutosluonnos ympäristövaikutusten arvioinnista ja asetusmuutoksen muistio

-

Muut lakiehdotukset

-

Muut kommentit

Esitys on hyvin valmisteltu. Tukes on osallistunut hankkeen ohjausryhmän työskentelyyn ja Tukesia on kuultu hallituksen esityksen valmistelussa.

Tukes pitää erityisen hyvänä YVA-menettelyn ja lupamenettelyiden nykyistä tiiviimpää yhteensovittamista. Jatkossa YVA-vaiheessa tunnistettaisiin hankkeen tarvitsemat luvat ja ne voitaisiin sovittaa sisällöllisesti ja aikataulullisesti entistä paremmin yhteen investointihankkeen etenemisen kanssa. YVA-vaiheessa syntyviä hyvin laadittuja aineistoja, kuten riskianalyysejä, voidaan hyödyntää myös ympäristöluvan ja kemikaaliturvallisuusluvan valmistelussa. Samalla hakija ja eri viranomaiset saavat kokonaiskuvan suunnitellusta investointihankkeesta ja hakijan suunnitelmista.

Levä Kirsi
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Karjalainen Sanna-Mari
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes